

МАЙБУТНЄ — ЗА ПОТУЖНИМИ ГРОМАДАМИ

Олена ПЕНЦКО,
консультант голови
Чорнухинської районної ради
Полтавської області

Сьогодні вже можна впевнено говорити про те, що державна політика дозволяє розвиватись тим громадам, які реально прагнуть цього, здатні організовуватись, усвідомлюють свої потреби, права та обов'язки, мають фактичних, а не формальних лідерів. На фоні загальних тенденцій децентралізації громадського та соціального розвитку в Україні, розширення повноважень місцевого самоуправління територіальні громади перебувають у центрі уваги держави дедалі частіше, яскравіше проявляється значення ступеню їх самодостатності, самосвідомості, уміння врядувати на своїх територіях та мобілізуватись на вирішення проблем місцевого розвитку.

За два десятиліття незалежності економіка України досягала реальних успіхів. Але не можуть не вражати нерівномірність розвитку, поляризація територій та населення за рівнем життя. Склалося історично, що селянин був і залишається першоосновою взаємозалежних соціальних і економічних зв'язків, тому особливого значення ці проблеми набули у сільській місцевості, зумовили ріст показників смертності, міграції населення, зокрема, трудової.

Але, якщо проаналізувати причи-

ни такого стану, відкинути цілий ряд зовнішніх факторів, побачимо — самі сільські громади мають різний підхід до налагодження та організації власного життя.

Мета цієї публікації не похвалитись досвідом, а проілюструвати вплив ступеня самодостатності громади на рівень її життєздатності.

Чорнухинський район — найменший на Полтавщині (68,2 кв. км, 2,4% площі Полтавської області). Він об'єднує 42 населені пункти загальною кількістю населення близько 12 тисяч осіб. Чорнухинщина завжди була аграрним районом, ніколи не мала промислового виробництва і на сьогодні залишається екологічно чистим куточком Полтавщини рівновіддаленим від столиці та обласного центру. На території району налічується 7 об'єктів природно-заповідного фонду, у тому числі ландшафтний заповідник загально-державного значення «Червонобережжя».

Чорнухинщина має високий творчий та духовний потенціал населення, дала науці та культурі України і світу цілий ряд видатних осіб, як мала батьківщина Григорія Сковороди, зберігає його духовний спадок.

Свого часу територіальні громади району, як і вся країна, пережили процес руйнування господарських зв'язків, реорганізацію агропромислового комплексу та реформування земельних відносин. Ліквідація місцевих колективних господарств залишила соціальну сферу села без традиційної матеріальної підтримки, а населення позбавила постійних робочих місць, стабільності, впевненості у майбутньому.

Сьогодні в різних куточках України можна бачити результати господарювання попередніх років: села-привиди маємо не лише у зоні відчуження. У Чорнухинському районі на початок 2010 року 6 населених пунктів фактично припинили існування. Серед таких — село Богданівка, що адміністративно належало до складу Чорнухинської селищної ради. Люди ще пам'ятають скільки тут було мо-

лоді, сільський клуб, ФАП, стадіон, магазин, асфальтовані дороги і під'їзди, все — як і мало бути в повноцінному селі. Сьогодні ж про те, що тут був населений пункт нагадує тільки традиційний пам'ятник воїнам Великої Вітчизняної війни біля руїн колишнього сільського клубу. Решта села встигла зарости мальовничим лісом. До речі, поки вимирало село Богданівка, Чорнухинська селищна рада тричі змінювала свого очільника.

Інший приклад з досвіду місцевого самоврядування в Чорнухинському районі: село Гільці — єдине в районі, яке має демографічні показники вищі, ніж середні по Україні та на Полтавщині. Свого часу гільчанам вдалося зберегти головне — місцеве сільськогосподарське товариство, робочі місця. Сьогодні СТОВ «Перемога» працює над розвитком тваринницької галузі, зміцненням матеріально-технічної бази, взяло на своє утримання водяні свердловини, сільський водогін, громадський автобус, впорядковує місця для збору сміття, а в зимову пору прогортає дороги. Підприємством на сьогодні створено близько 200 робочих місць, на вирішення житлових, господарських та інших потреб працівникам надається матеріальна допомога, особливо молодим сім'ям, які бажають жити, працювати і виховувати дітей в селі.

За останні 5 років до села переїхали на постійне місце проживання близько сотні осіб. Збільшується народжуваність. Гільці мають єдиний в районі дитячий садок, який має потребу відкриття нових груп. Сільська амбулаторія обслуговує більше 1000 жителів, у тому числі з навколишніх сіл. Минулого року для гільчан відкрито сільське відділення територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

Гільцівська громада активна і творча. Гордістю усього Чорнухинського району і окрасою місцевих свят є самодіяльний духовий оркестр Гільцівського сільського будинку культури, який з 2009 року носить звання народного, учасник міжнародного етнічного фестивалю «Країна мрій»,

міжнародного фестивалю «Сурми конституції», постійний учасник та дипломант I ступеня обласних щорічних марш-парадів духових оркестрів. Тут плекають унікальне явище для Чорнухинського району — дитячий церковний хор. А це — духовне обличчя громади.

Про духовний світ гільчан дбає окраса села — Свято-Троїцький Храм, збудований у 2006 році на кошти селян. Власне, саме з будівництва Храму і починалось активне гуртування громади. Будівництво і відкриття Храму стало почином великої роботи з благоустрою села. Того ж 2006 року село Гільці стало переможцем щорічного Всеукраїнського конкурсу «Населений пункт найкращого благоустрою і підтримки громадського порядку» і нагороджено перехідним кубком та дипломом Кабінету Міністрів України I ступеня.

У 2012 році Гільцівська сільська рада стала переможцем обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад Полтавської області. В рамках проекту — переможця «Храм культури: затишок та енергозбереження» вже реалізуються ремонтні заходи в приміщенні сільського будинку культури з використанням енергозберігаючих технологій.

Гільцівська сільська рада постійно і наполегливо працює у напрямку залучення альтернативних коштів у розвиток та збереження сільської інфраструктури. Гільцівський сільський голова Козленко Ю. В. залишається незмінним очільником своєї громади вже протягом останніх 21 року. Минулого року він очолив

районну асоціацію сільських рад. Юрій Васильович говорить: «Головне сьогодні — зберегти громаду, як осередок народних традицій і моральності, зміцнити її потенціал, поліпшити привабливість проживання на сільській території, зокрема для молоді. Звісно, підтримка належного рівня життя в сільській місцевості потребує щоденної і наполегливої праці, але бажання бачити своє село зразковим та потужним адміністративно-територіальним центром неодмінно дає свої результати».

Гільцівські ініціативи завжди з ентузіазмом сприймаються на районному рівні. В умовах відсутності потужних бюджетоутворюючих підприємств питання залучення додаткових і альтернативних коштів у соціальний розвиток району постійно перебуває в полі зору Чорнухинської районної ради. Для підтримки громад, які хочуть зберегти свої села для нащадків, для об'єднання у цьому напрямку зусиль районної і сільських рад у 2011 році районна рада створила Ресурсний центр розвитку громад. Тут вже створено базу потенційних донорів місцевого розвитку, кожен з громадських активістів може отримати консультативну та методичну допомогу у підготовці конкурсних проектів.

Так, цього року спільно з ресурсним центром розвитку громад Чорнухинського району розроблено та подано на Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування конкурсний проект «Гільцівські барви». В межах проекту — десяток партнерів та цілий комплекс заходів з благоустрою

села, створення унікальних куточків відпочинку з відновленням їх історичного значення.

Реалізація проекту «Гільцівські барви» має стати позитивним катализатором громадського розвитку в Чорнухинському районі, а у контексті перспективних результатів, через реплікацію позитивного досвіду і для інших громад, які ще не мобілізувалися на вирішення власних проблем.

Сьогодні вже не викликає сумнівів гостра необхідність впровадження кардинальних змін в системах державного управління та місцевого самоврядування. Але досвід роботи самоврядних органів останніх років свідчить, що в сенсі вирішення типових соціальних проблем на місцях не можна недооцінювати значення місцевих громад та громадських лідерів, їх внутрішнього потенціалу, здатності до консолідації з різними гілками влади та ставлення до власного майбутнього.

В сучасних умовах життя мобілізація власних економічних, перш за все людських і матеріальних ресурсів усередині та поза межами громади, району слід розглядати як одну з базових складових успішного місцевого розвитку.

Тож, чи варто зайвий раз піднімати питання поляризації рівня життя сільського населення? Мабуть — так, бо майбутнє — лише за потужними громадами, здатними об'єднуватись, змінювати якість власного життя власними руками, готових активно використовувати найменші можливості, а надто ті, які сьогодні дає держава.

Культурне життя громади — один із пріоритетів розвитку Гільцівської сільської ради

Гільцівським вулицям — чистота і порядок